WORKSHOP: VILKET BLIR VÅRT NÄSTA STEG?

Samordningsförbundet Jämtlands län

12 november 2025

Rapporten sammanfattar resultat, analys och rekommendationer från en bred process kring arbetet med ungdomar som varken arbetar eller studerar (UVAS) i Jämtlands län. Genom dialogbaserade aktiviteter har över hundra aktörer från skola, myndigheter, kommuner, näringsliv och civilsamhälle samlat in erfarenheter och förslag för att identifiera hinder och möjligheter. Fram träder behovet av stärkt samverkan, tidiga och samordnade insatser, samt mer individanpassade vägar till arbete och studier. Rapporten lyfter särskilt vikten av gemensamma strukturer, politisk prioritering och långsiktigt ansvar för att motverka att unga faller mellan stolarna. Sammanställningen erbjuder en konkret kunskaps- och insatsbas för fortsatt förbättringsarbete mot en mer träffsäker, jämlik och hållbar UVAS-strategi i hela länet.

INTRODUKTION 3
1. VAD UPPLEVS IDAG FÖRSVÅRA ARBETET MED UVAS I JÄMTLANDS LÄN? TÄNK STRUKTURELLT, ORGANISATORISKT OCH OPERATIVT. 4
INTRODUKTION ..... Fel! Bokmärket är inte definierat.
RESULTAT 4
VANLIGA TEMAN 4
DISKUSSION 6
SAMMANFATTNING 6
2. VAD SKULLE KUNNA FÖRBÄTTRA ELLER UNDERLÄTTA ARBETET MED UVAS I JÄMTLANDS LÄN? TÄNK EXEMPELVIS NYA ELLER FÖRÄNDRADE STRUKTURER, ARBETSSÄTT ELLER SAMARBETEN. 8
INTRODUKTION ..... Fel! Bokmärket är inte definierat.
RESULTAT 8
VANLIGA TEMAN 9
DISKUSSION 10
SAMMANFATTNING 10
3. OM DU FICK ÄNDRA ELLER TESTA EN SAK LOKALT ELLER REGIONALT FÖR ATT FÖRBÄTTRA STÖDET TILL UNGA – VAD SKULLE DET VARA? 12
INTRODUKTION ..... Fel! Bokmärket är inte definierat.
RESULTAT 12
VANLIGA TEMAN 12
DISKUSSION 14
SAMMANFATTNING 14
DISKUSSION 15
SAMMANFATTNING 16

INTRODUKTION

Under hösten 2025 tog Samordningsförbundet Jämtlands län initiativ till en omfattande process för att belysa, utveckla och förbättra arbetet med ungdomar som varken arbetar eller studerar (UVAS) i länet. Genom en rad dialogbaserade och kreativa aktiviteter samlades representanter från skola, myndigheter, region, kommuner, näringsliv och ideell sektor för att tillsammans kartlägga erfarenheter, identifiera utmaningar och diskutera lösningar kring UVAS-målgruppen. Deltagarna bidrog under processen med flera hundra konkreta synpunkter och idéer, vilket visar på ett starkt engagemang och bredden av kompetens och perspektiv som finns i länet.

Syftet med denna rapport är att sammanfatta, analysera och sätta in det insamlade materialet i ett bredare sammanhang för att skapa en gemensam kunskapsbas och grund för det fortsatta utvecklingsarbetet. Genom att belysa både hinder och framgångsfaktorer samt lyfta fram återkommande teman och prioriterade insatsområden, vill rapporten utgöra ett stöd för beslutsfattare, verksamhetsutvecklare och praktiskt verksamma inom skola, kommun, region och övriga aktörer som arbetar med UVAS-frågor.

Arbetet med unga som står utanför arbetsmarknad eller utbildning är en av de mest angelägna framtidsutmaningarna – både sett till enskildas livschanser och till länets och samhällets långsiktiga utveckling och välfärd. Denna rapport omfattar hela processens upplägg och aktiviteter, och tydliggör på ett systematiskt sätt behovet av samverkan, tidiga och samordnade insatser samt individanpassade och flexibla vägar till inkludering. Sammanställningen är tänkt att visa vägen mot en mer träffsäker, jämlik och hållbar UVAS-strategi i Jämtlands län och fungera som ett nav för fortsatt dialog, gemensamma prioriteringar och praktisk implementering av insatser som verkligen gör skillnad för unga.

1. VAD UPPLEVS IDAG FÖRSVÅRA ARBETET MED UVAS I JÄMTLANDS LÄN? TÄNK STRUKTURELLT, ORGANISATORISKT OCH OPERATIVT.

RESULTAT

Under aktiviteten deltog 60 personer och totalt inkom 188 bidrag kring vad som idag försvårar arbetet med UVAS i Jämtlands län. Flera återkommande teman kan urskiljas utifrån bidragen. Många lyfter samverkansproblem mellan olika aktörer och brist på gemensamma rutiner som ett stort hinder, där sekretessregler och stuprörstänk nämns särskilt ofta. Det framkommer också att variationen är stor mellan kommuner både gällande resurser, arbetssätt och möjligheter till stöd, vilket leder till ojämlikhet för målgruppen.

Ett annat tydligt mönster är att insatser ofta sätts in för sent och att det saknas en långsiktig planering samt individuellt anpassat stöd. Flera bidrag pekar på att ansvar ofta faller mellan olika organisationer och att många ungdomar inte fångas upp i tid, särskilt vid övergångar mellan skola och arbete eller vid 18- och 20-årsgränsen. Att unga själva behöver navigera mellan många kontakter och aktörer beskrivs som påfrestande, och det efterfrågas koordinatorer eller tydliga kontaktpersoner.

Ytterligare teman som återkommer är otillräckliga resurser, långa väntetider till insatser och svårigheter kring ekonomiskt stöd. Flera nämner också behovet av tidigare insatser redan i grundskolan samt bättre information om möjligheter som finns, exempelvis folkhögskola. Sammanfattningsvis visar resultaten på en bild där samverkan, struktur och resurser brister, vilket försvårar ett sammanhållet, effektivt och individanpassat stöd till målgruppen UVAS i regionen. De mest uppmärksammade bidragen handlar om ökad samverkan, färre kontakter för individen och vikten av tidiga och koordinerade insatser.

Toppbidrag

1. Samverkan mellan olika instanser behöver bli mer nätverkskopplade så att direkta beslut kan fattas utifrån den utsattas situation. (7 likes)
2. Skolan måste larma tidigt så samverkan kan påbörjas snabbare. (7 likes)
3. För många kontakter som en individ behöver hantera. (7 likes)
4. Skolan fortsätter för länge med olika försök innan man bjuder i fler aktörer (5 likes)
5. Sen samverkan (5 likes)
6. Svårigheter för Försäkringskassan att vara flexibla och individanpassade. (5 likes)
7. Hemmasittare hittar inte till folkhögskolan och folkhögskolan hittar inte hemmasittare. (5 likes)
8. Vi behöver fånga upp ungdomar långt tidigare. I grundskolan. (5 likes)
9. Att 100% jobb är norm. Vi behöver se människors värde utifrån deras styrkor. Oavsett hur mycket hen kan jobba/studera. (5 likes)
10. Att skolan ibland ”glömmer” att kontakta KAA vid avhopp från gymnasiet. (4 likes)

VANLIGA TEMAN

De vanligaste teman som framkommer i bidragen kring utmaningar för arbetet med UVAS i Jämtlands län kan sammanfattas enligt följande:

1. Brister i samverkan och koordinering mellan aktörer
Många bidrag pekar på att samarbetet mellan skola, myndigheter, vård, kommun och andra aktörer är otillräckligt, fragmenterat eller startar för sent. Det saknas tydliga rutiner för samordning och ofta blir ansvaret otydligt vem som ska göra vad. Detta leder till att insatser blir lösryckta och att individer riskerar att falla mellan stolarna. En önskan om gemensam sluss, samordnare eller koordinator lyfts som en möjlig lösning.

2. Stuprör och informationsbarriärer
Ett återkommande tema är att verksamheter och myndigheter arbetar i "stuprör". Sekretesslagstiftning och bristande informationsutbyte försvårar helhetslösningar kring individen. Resultatet blir dubbelt arbete, missade överlämningar, och att unga tvingas bära ansvaret för att samordna sin egen väg genom systemet.

3. Olikheter och ojämlikhet mellan kommuner och verksamheter
Det råder stora skillnader i arbetsmetoder, resurser och möjligheter beroende på kommun och även inom kommunala verksamheter. Det gör stödet till unga ojämlikt och beroende av var man bor eller vilken aktör som är involverad. Det finns ett behov av gemensamma mål, riktlinjer och rutiner på regional och nationell nivå.

4. För sent och/eller otillräckliga insatser
Många lyfter att problem identifieras och åtgärder vidtas för sent – insatser borde starta redan i grundskolan och förebyggande arbete prioriteras högre. Det saknas rutiner för tidig upptäckt och tidiga samordnade insatser, och det finns ofta långa väntetider vilket underminerar motivationen hos de unga.

5. Otillräckligt individanpassat stöd
Stödet ses ofta som generellt och utgår från vad organisationen har att erbjuda, inte individens unika behov. Det lyfts att stödet blir personbundet och sårbart, särskilt om nyckelpersoner slutar. Ett personcentrerat arbetssätt och möjlighet att skapa långvariga, tillitsfulla relationer efterlyses.

6. Regler, byråkrati och ekonomiska hinder
Många hinder handlar om krångliga regelverk, olika åldersgränser, ekonomiska incitament som motverkar deltagande, samt otydliga eller begränsade möjligheter att kombinera studier, praktik och ekonomiskt stöd.

7. Brist på resurser och prioritering
Avsaknad av personal, coacher och långsiktig finansiering framhålls som hinder. Många projekt avslutas utan varaktighet och det saknas tillräckliga satsningar på förebyggande arbete och vägledning för unga. Engagemanget är ofta personberoende och det behövs politiska beslut och långsiktiga prioriteringar för målgruppen.

8. Svårigheter att hitta eller nå rätt stöd och information
Ungdomar har svårt att hitta relevant information om vilka möjligheter och stöd som finns

tillgängliga, och informationsöverföringen mellan exempelvis grundskola och gymnasium, eller olika myndigheter, brister.

Dessa teman återkommer frekvent och visar att de största utmaningarna handlar om samordning, stuprör, likvärdighet, tidiga insatser, individfokus, regelverk, resurstilldelning och tillgänglig information.

DISKUSSION

Resultaten visar tydligt att de utmaningar som präglar arbetet med UVAS dels är systemrelaterade och dels knutna till bristande resurser och ansvarsfördelning. Framför allt pekar de återkommande bidragen på att samverkansproblem och otydliga strukturer bidrar till att unga faller mellan stolarna vid olika övergångar, särskilt mellan skola och arbetsliv eller vid åldersövergångar. Sekretess och stuprörstänk försvårar informationsdelning och gemensam planering, vilket speglar ett behov av att utveckla långsiktigt hållbara rutiner och gemensamma arbetssätt.

Den stora variationen mellan kommuner när det gäller resurser och organisationer innebär att ungas möjligheter till stöd blir alltför beroende av geografi och tillfälligheter, snarare än av behov. Detta riskerar att befästa ojämlikhet och långvarigt utanförskap, särskilt för redan sårbara grupper.

Att insatser ofta sätts in för sent och utan individanpassning understryker vikten av att systematiskt arbeta förebyggande och bygga upp fungerande övergångar som fångar upp ungdomar tidigt. Behovet av koordinerade funktioner, som till exempel en kontaktperson eller koordinator, återkommer som en lösning för att minska bördan på individen och säkerställa att ingen tappas bort i systemen.

Flera av de inskickade förslagen pekar också på vikten av att öka kunskap om och tillgänglighet till alternativa vägar, såsom folkhögskola, samt att stärka det tidiga stödet redan i grundskolan. För att nå en mer träffsäker och likvärdig insats krävs både resurser och att samtliga aktörer tar gemensamt ansvar för helheten.

Sammantaget visar resultaten att det finns ett starkt behov av att utveckla samverkan, skapa tydligare strukturer och satsa på tidiga, koordinerade insatser för att ge UVAS i Jämtlands län likvärdiga möjligheter till etablering i arbete eller studier. Utmaningarna är komplexa, men de många inskickade synpunkterna erbjuder värdefull vägledning för framtida prioriteringar och insatser.

SAMMANFATTNING

Kartläggningen tydliggör att arbetet med UVAS i Jämtlands län präglas av samverkansproblem, brist på gemensamma rutiner och stora skillnader mellan kommuner vad gäller resurser och arbetsmetoder. Många ungdomar faller mellan stolarna, särskilt vid viktiga övergångar, och stödet sätts ofta in för sent eller saknar individanpassning. Resultaten visar även att de främsta behoven handlar om bättre samordning, tydligare ansvarsfördelning och att insatser påbörjas tidigare. För att stärka arbetet med målgruppen krävs gemensamma prioriteringar kring ökad samverkan, fler koordinerade insatser och

resurser samt en struktur som säkerställer jämlikt stöd – oavsett var i länet ungdomarna bor.

2. VAD SKULLE KUNNA FÖRBÄTTRA ELLER UNDERLÄTTA ARBETET MED UVAS I JÄMTLANDS LÄN? TÄNK EXEMPELVIS NYA ELLER FÖRÄNDRADE STRUKTURER, ARBETSSÄTT ELLER SAMARBETEN.

RESULTAT

Aktiviteten samlade 57 deltagare som tillsammans lämnade in 143 förslag på hur arbetet med UVAS (unga som varken arbetar eller studerar) kan förbättras i Jämtlands län. Flera mönster framträdde tydligt i bidragen. Många betonade vikten av samordning och samarbete mellan olika aktörer såsom skola, kommun, region och näringsliv. Konkret efterfrågades gemensamma digitala plattformar och samverkansarenor för att underlätta informationsdelning och koordinering kring individen.

Tidiga och förebyggande insatser efterlystes ofta, med fokus på stöd redan från förskola och grundskola, samt att fånga upp och anpassa insatser för unga i ett tidigt skede. Att stärka övergångar mellan olika skolstadier och till arbetslivet var en återkommande önskan, liksom behovet av koordinatorer eller samordnare som kan följa ungdomen genom hela processen.

Det fanns också en tydlig önskan om gemensamma mål, styrning och politiska prioriteringar på både regional och kommunal nivå samt ökad resursfördelning till skolan och verksamheter som arbetar med målgruppen. Delaktighet från näringslivet och fler alternativa utbildnings- och praktikvägar för unga var ytterligare teman.

Flest positiva reaktioner fick bidrag som handlade om samordnade insatser genom STAR, utveckling av gemensamma metoder och samverkansmodeller, samt att införa koordinerande funktioner och tillgängliggöra stöd och information för unga. Detta visar på ett starkt engagemang och bred uppslutning kring behovet av strukturella samarbeten, tidiga insatser, och ett individfokuserat arbetssätt för att bättre stötta unga i Jämtlands län.

Toppbidrag

11 En överenskommelse om STAR för UVAS (6 likes)

12 Utveckla etablerade samverkan STAR 2.0 med riktning och mål "framtidens UVAS", länsgemensammt. (6 likes)

13 Om unga fick en samordnare och fick möjligheter att välja stödinsatser själv, istället för att andra ska göra bedömningar. (6 likes)

14 En samordnande funktion/koordinator som följer barnet/ungdomen hela vägen och som guidar mellan de olika aktörerna. (5 likes)

15 Ett paraply som hålls ihop av Samordningsförbundet eller kommunförbundet (5 likes)

16 Samverka runt individen så som i STAR, även om en person inte ingår i det projektet (5 likes)

17 Insatser redan från förskolan (5 likes)

18 Att kommunala verksamheter ser potential i UVAS gruppen som kompetensförsörjningsmöjlighet (5 likes)

19 Tidigare samordnade insatser som gör att ungdomarna inte behöver hamna i UVAS (4 likes)

20 En samverkansarena för flerpartssamverkan (4 likes)

VANLIGA TEMAN

Efter att ha analyserat de inkomna förslagen om hur arbetet med UVAS i Jämtlands län kan förbättras, framträder flera tydliga och återkommande teman:

1. Samverkan och koordinering mellan aktörer
Ett mycket frekvent tema handlar om ökad samverkan mellan olika aktörer såsom kommuner, skolor, myndigheter, region, näringsliv och vård. Förslagen betonar vikten av gemensamma arenor, paraplyorganisationer och samordnade insatser där flera parter samlas kring individen för att ingen ska hamna mellan stolarna. Flera lyfter även behovet av koordinatorer eller samordnande funktioner som följer individen genom olika instanser och stadier, vilket gör att övergångar och insatser blir smidigare och mer sammanhängande.

2. Tidiga och förebyggande insatser
En stor del av bidragen lyfter vikten av att arbeta förebyggande och att insatser sätts in tidigt, redan i förskolan och under hela grundskoletiden. Målet är att identifiera och stötta unga innan problemen hunnit bli för stora och därmed minska risken att ungdomar hamnar i UVAS. Detta innefattar även att skolresurser används så att stöd ges innan problemen blir allvarliga.

3. Individanpassat stöd och delaktighet
Många förslag betonar vikten av att utgå från individens behov, ge möjlighet till individuella val av stöd, och att insatser ska vara flexibla och anpassas efter varje ung persons situation. Det lyfts också att unga själva ska få ökad delaktighet i processen och ha aktiva roller vid val av stödinsatser och utbildningsvägar. Det är även flera som förespråkar ökat föräldrastöd och att involvera vårdnadshavare.

4. Digitala och gemensamma plattformar
Behovet av digitala lösningar återkommer som ett viktigt redskap för samarbete och informationsdelning. Flera idéer lyfter fram att skapa gemensamma digitala plattformar där aktörer kan dela information om och med den unga, för att säkerställa att alla insatta vet vilka stöd och insatser som är aktuella.

5. Förbättrad övergång mellan skolformer och till arbetslivet
Många bidrag pekar på vikten av sömlösa övergångar från förskola till grundskola, mellan stadier, gymnasiet och ut i arbetslivet eller vidare till myndighet/Arbetsförmedlingen. Det finns förslag på enhetliga rutiner, koordinatorer samt utvecklade samarbeten mellan skola, arbetsförmedling och andra aktörer.

6. Styrning, ledning och resurser
Ett återkommande tema är behov av tydlig politisk styrning och långsiktig ledning som prioriterar målgruppen UVAS, samt tilldelning av resurser och kompetens. Förslagen handlar ofta om regionala och kommunala planer, statlig styrning och finansiella insatser som är öronmärkta för arbetet med målgruppen.

7. Alternativa utbildnings- och arbetsvägar
Många ser behovet av fler och mer flexibla utbildningsvägar samt arbetsmarknadsinsatser. Det finns förslag på alternativ till gymnasiet, stärkta samarbeten med folkhögskolor, praktikbanker och bonussystem för företag som tar emot UVAS-ungdomar. Syftet är att erbjuda flera möjliga vägar vidare utanför de traditionella, vilket ökar möjligheterna för fler unga att hitta rätt.

Dessa teman återkommer genom förslagen och visar på önskan om ett system där insatser är tidiga, samordnade och individuellt utformade med gemensamt ansvar. Samverkan, digitala lösningar, och tydlig styrning lyfts som möjliggörare för ett mer framgångsrikt och hållbart arbete med ungdomar i UVAS-gruppen.

DISKUSSION

Resultaten från aktiviteten visar ett tydligt behov av att stärka samordningen och samarbetet mellan olika aktörer för att bättre stödja unga som står utanför arbete och studier i Jämtlands län. Betoningen på gemensamma digitala plattformar och samverkansarenor speglar en förståelse för hur informationsdelning och koordinering kring individen kan göra insatser mer effektiva och ändamålsenliga. Deltagarnas önskemål om tidiga och förebyggande insatser pekar på att det nuvarande stödet ofta kommer för sent och att tidig upptäckt och anpassade åtgärder är avgörande för att motverka utsatthet.

Att stärka övergångarna mellan skolstadier och till arbetslivet framstår som en kritisk faktor för att undvika att unga hamnar mellan stolarna. Förslaget om koordinatorer eller samordnare som kan följa ungdomarna genom hela processen belyser behovet av kontinuitet och personligt stöd, vilket kan minska risken för avhopp eller marginalisering.

Det breda engagemanget kring samordnade insatser genom STAR och utvecklingen av gemensamma metoder understryker värdet av att arbeta utifrån enhetliga och transparenta strukturer. Gemensamma mål och politiska prioriteringar på flera nivåer är väsentliga för att skapa långsiktighet och stabilitet i UVAS-arbetet, liksom att fördela resurser dit de gör störst nytta.

Den starka delaktigheten från näringslivet och efterfrågan på alternativa utbildnings- och praktikvägar visar på en vilja att ge unga fler möjligheter och anpassa insatser efter individuella behov. Sammantaget indikerar bidragen att ett framgångsrikt UVAS-arbete kräver ett helhetsperspektiv där tidiga insatser, strukturerad samverkan och individanpassat stöd är centrala beståndsdelar. För att detta ska vara möjligt behövs både organisatoriska förändringar och ett tydligare politiskt fokus, där regionens och kommunernas gemensamma ansvar står i centrum. Resultaten ger därmed en tydlig inriktning för fortsatt utveckling och samordning av insatser riktade mot unga i Jämtlands län.

SAMMANFATTNING

Rapporten visar att arbetet med ungdomar som varken arbetar eller studerar (UVAS) i Jämtlands län står inför flera utmaningar, men också stora möjligheter. Deltagarnas 143 insamlade förslag pekar särskilt på behovet av ökad samordning och samverkan mellan kommun, region, skola och näringsliv. Tidiga och förebyggande insatser lyfts som

avgörande, där stöd bör erbjudas redan från förskola och grundskola. Gemensamma digitala plattformar, koordinatorer och tydligare styrning framhålls som viktiga inslag för att skapa strukturer som bättre kan möta ungdomarnas behov. Samtidigt efterfrågas ökad medverkan från näringslivet och fler alternativa utbildningsvägar. Rapporten understryker att ett systematiskt och individfokuserat arbetssätt, med gemensamma metoder och mål, är centralt för att stärka stödet till UVAS och bidra till en mer inkluderande och hållbar region. Resultaten kan fungera som underlag för vidare utveckling och prioritering av insatser framåt.

3. Om du fick ändra eller testa en sak lokalt eller regionalt för att förbättra stödet till unga – vad skulle det vara?

Resultat

Under aktiviteten inkom totalt 102 bidrag från 48 deltagare med förslag på hur stödet till unga kan förbättras lokalt eller regionalt. En tydlig trend var stor efterfrågan på fler och mer tillgängliga praktikplatser och riktiga jobbmöjligheter för unga, särskilt genom samverkan mellan kommun, region och näringsliv. Många menade att samordningen mellan olika aktörer behöver stärkas, till exempel genom gemensamma forum, samverkansmodeller och ökad samverkan mellan skola, socialtjänst och arbetsliv.

Flera inlägg betonade vikten av tidiga insatser i skolan och att stödet bör börja tidigt, även redan på låg- och mellanstadiet, för att förebygga utanförskap. Vikten av flexibla insatser baserade på individens behov och ökad möjlighet till meningsfull fritid och alternativa arenor togs också upp återkommande. Några föreslog nya verktyg för samtycke och sekretessbrytning för att underlätta individanpassat stöd.

Bidrag som fick flest gilla-markeringar handlade om resursförstärkning till skolan för tidiga insatser, utveckling av kravlösa arenor för arbetsträning och rehabilitering samt tydligare samtyckesverktyg. Många såg behov av långsiktiga politiska prioriteringar och bättre ekonomiska och strukturella förutsättningar för det förebyggande arbetet. Sammanfattningsvis visar resultaten en bred samsyn om vikten av samarbete, tidiga insatser och praktikplatser samt flexibilitet och individanpassning i stödet till unga.

Toppbidrag

21 Mer resurser till skolan för tidiga insatser. Att lyckas i skolan är en nyckel för att minska risken av utanförskap framåt. (6 likes)

22 Ett gemensamt samtyckesverktyg där det blir tydligt att det finns samtycke att bryta sekretess och i vilka frågor. (5 likes)

23 Öppna kravlösa arenor för arbetsträning/rehabilitering (5 likes)

24 En samordnare som följer barn med frånvaroproblematik från tidig ålder till fast arbete. (4 likes)

25 Ungas hus, där alla verksamheter samlar sig för gemensamt stöd till unga som vill ha hjälp att ta nästa steg rill en helhetsplanering (4 likes)

26 En lantgård med djur (i kommunens regi) eller annan alternativ verksamhet som kan erbjuda barn och unga praktik eller insats i kombination med skola. (4 likes)

27 Skapa fler praktikplatser (3 likes)

28 Mer praktikplatser (3 likes)

29 Samordna uvas och aktuella aktörer tillsammans under samma tak (3 likes)

30 Skapa en samverkansform baserat på forskning (3 likes)

Vanliga teman

De inskickade förslagen kring förbättrat stöd till unga har några tydliga teman som återkommer ofta:

1. Fler praktikplatser och möjligheter till arbetslivserfarenhet
Ett mycket vanligt tema är önskemålet om fler möjligheter för unga att komma ut på praktik, prao, APL, samt prövapå-platser och nystartsjobb. Flera förslag rör också att dessa platser måste vara riktiga, meningsfulla och leda till jobb, samt att det ska bli enklare att samarbeta med näringslivet och skapa praktikbanker eller regionala system för praktikplatser. Engagemang från företagen ska öka för att ge unga erfarenhet och vägar in på arbetsmarknaden.

2. Samverkan mellan aktörer och myndigheter
Många bidrag lyfter vikten av att bryta stuprör mellan kommun, region, skola, arbetsförmedling och socialtjänst. Samordning, gemensamma samtyckesverktyg, samverkansteam och samverkansforum nämns ofta, liksom behovet av tydliga ansvarsområden och handlingsplaner. Förslagen handlar om att olika aktörer tillsammans måste kraftsamla kring unga och skapa långsiktiga och hållbara strukturer.

3. Tidiga insatser och förebyggande arbete
En återkommande idé är vikten av att sätta in stöd tidigt, redan i grundskola eller förskola, och framförallt innan problem har hunnit förstärkas. Konkret nämns resurser till skolan, särskilda tjänster för samordning mellan skola och arbetsliv, och föräldrarstöd i tidigt skede för barn med indikerad problematik. Att satsa på förebyggande arbete anses avgörande för att minska utanförskap på lång sikt.

4. Helhetsgrepp och individfokus
Många efterlyser ett mer holistiskt synsätt där insatser utgår från individens behov snarare än organisationens uppdrag eller ekonomi. Det handlar om att se individen, göra resurskartläggningar och planera utifrån styrkor. Skilda insatser ska kunna kombineras flexibelt och bemötande ska utgå från att alla har potential. Det finns också förslag om att bygga om skolsystemet eller att skapa alternativa miljöer och verksamheter.

5. Skapande av trygga och öppna mötesplatser för unga
Behovet av platser dit unga kan vända sig för stöd, inspiration, och social samvaro återkommer. Detta kan vara ”Ungas hus”, Fontänhus, öppna arenor för arbetsträning och rehabilitering, eller liknande sammanhang där unga får möjlighet att utvecklas tillsammans med andra och får stöd av coacher, mentorer och professionella.

6. Förstärkt föräldra- och familjestöd
Flera bidrag lyfter vikten av stöd till föräldrar tidigt i barnets liv. Föräldrastöd, stödsamtal, kontaktpersoner och särskilda insatser för att stärka familjer nämns som nycklar till att lyckas vända trender kring utanförskap.

7. Tydligare politisk prioritering och resursfördelning
Det finns återkommande inslag av att det politiska ansvaret måste förstärkas, insatser särredovisas i budgetar och att satsningar följs upp. Budgettänkande ska underordnas långsiktiga mål om att alla unga ska få stöd, och ansvarsfördelning mellan olika nivåer

(kommun/region/stat) ska bli tydligare.

Sammanfattningsvis syns ett starkt fokus på samverkan, praktik, tidighet, helhetsperspektiv och att skapa nya möjligheter i samhället för unga på glid eller i riskzonen. Många förslag speglar också behovet av nytänkande, mod och flexibilitet i både organisation och bemötande.

DISKUSSION

Resultaten visar tydligt att det finns ett starkt engagemang kring frågan om stöd till unga i Jämtlands län, och särskilt kring samverkan mellan olika aktörer och tidiga insatser. Att behovet av fler praktikplatser och meningsfulla jobbmöjligheter lyfts fram av många tyder på att unga både efterfrågar och behöver konkreta vägar in i arbetslivet, och att arbetsgivare har en nyckelroll för inkludering.

Samordning mellan skola, socialtjänst och arbetsliv framstår som avgörande för att skapa en helhetslösning kring unga som står utanför studier och arbete. Förslagen om gemensamma forum och nya samverkansmodeller visar att det finns en vilja att bryta stuprör och arbeta mer övergripande. Detta stöds också av det stora intresset för strukturella förbättringar, såsom tydligare verktyg för samtycke och sekretesshantering, vilket kan göra insatserna mer individanpassade och effektiva.

Den utbredda betoningen på tidiga insatser, redan i låg- och mellanstadiet, indikerar en insikt om att förebyggande arbete måste börja tidigt för att ha störst effekt. Att flexibla och kravlösa arenor för arbetsträning och rehabilitering fått stort gehör speglar en förståelse för målgruppens behov av trygghet, tillhörighet och möjligheten att utvecklas i sin egen takt.

Sammantaget pekar resultaten på att en kombination av stärkt samverkan, tidiga insatser och flexibla, individanpassade lösningar är väsentliga för att lyckas. Utmaningen framåt blir hur dessa behov kan mötas inom ramen för långsiktiga politiska prioriteringar och resurser. Rapportens insamlade förslag kan bidra till att konkretisera dessa insatser och inspirera till fortsatt utveckling och samarbete, med målet att minska utanförskapet och ge fler unga chansen till en mer inkluderande framtid.

SAMMANFATTNING

Aktiviteten har tydligt visat att det finns ett stort engagemang och en bred samsyn kring behovet av att utveckla stödet till unga i Jämtlands län. De insamlade förslagen understryker särskilt vikten av tidiga och individanpassade insatser, ökad samverkan mellan olika aktörer samt fler möjligheter till praktik och meningsfull sysselsättning. För att stärka stödet till målgruppen lyfts behovet av gemensamma forum, flexibla insatser och tydligare verktyg kring samtycke och sekretess. Rapporten betonar även vikten av långsiktiga politiska prioriteringar och förbättrade strukturella förutsättningar för att främja ungas inkludering och välmående. Resultaten ska utgöra ett underlag för fortsatta insatser och samarbeten på både lokal och regional nivå.

DISKUSSION

Resultaten från hela processen visar med stor tydlighet att arbetet med UVAS i Jämtlands län präglas av betydande strukturella, organisatoriska och operativa utmaningar, men också av en stark vilja till utveckling och samverkan. Genomgående i bidragen framträder återkommande teman som bristande samverkan mellan aktörer, otydliga ansvarsområden och svag koordinering kring den enskilda individen. Detta leder till att många unga riskerar att falla mellan stolarna, särskilt vid kritiska övergångar mellan skolformer, mot arbetslivet och vid viktiga åldersgränser.

Ett centralt fynd är att insatser alltför ofta sätts in för sent och att det finns en brist på långsiktig planering och individanpassat stöd. Många ungdomar behöver själva navigera komplexa system och möter ett överflöd av kontakter och aktörer vilket försvårar deras väg mot arbete eller studier. Detta understryker vikten av samordnande funktioner såsom koordinatorer eller kontaktpersoner som kan säkerställa kontinuitet och tillgängligt stöd genom hela processen. Behovet av tidiga och förebyggande insatser har varit ett av de tydligaste önskemålen – insatser borde påbörjas redan i förskola och grundskola för att motverka att problem växer sig stora och cementeras.

En annan genomgående utmaning som har identifierats är ojämlikheten mellan olika delar av länet, där stöd, arbetsmetoder och resurser varierar kraftigt mellan kommuner. Detta skapar skillnader i vilka möjligheter och förutsättningar unga har att få hjälp, och förstärker geografin som en riskfaktor för utanförskap. Olikhet i tillgång och organisation, liksom olika syn på målgruppens behov och potential, pekar mot att ett gemensamt och likvärdigt ramverk på regional nivå är avgörande för att säkerställa jämlika villkor för unga i hela Jämtlands län.

Bidragen visar också att lagar och byråkratiska murar ofta försvårar informationsutbyte och samarbete, där sekretesslagstiftning och stuprörstänk framhävs som barriärer mot ett sammanhållet stöd. Det finns en utbredd önskan om gemensamma digitala verktyg och plattformar för informationsdelning samt tydligare rutiner för samtycke vid samarbete mellan olika aktörer.

När det gäller möjliga vägar framåt finns en levande samsyn om vikten av gemensamma arenor för samverkan, paraplyorganisationer eller preferenser för etablerade modeller som STAR. Att stimulera till gemensamma mål, metodutveckling och delat ansvar mellan skola, myndigheter, näringsliv och civilsamhälle lyfts fram som nödvändigt. Delaktigheten från näringsliv och en ökad uppmuntran till alternativa utbildnings- och praktikvägar ses som viktiga inslag för att bredda de ungas möjligheter.

Det är slående hur ofta förslagen handlar om att möta unga utifrån deras faktiska behov och egna delaktighet – att flytta fokus från organisationsstyrt stöd till individanpassning och flexibilitet. Parallellt kommer önskemål om att skapa fler trygga och kravlösa arenor (såsom Ungas hus, Fontänhus, lantgårdar och andra alternativa miljöer) där unga får möjlighet att utvecklas och finna tillhörighet utanför traditionella system.

Den politiska dimensionen är en återkommande tråd – flera ser behovet av tydligare styrning, långsiktig politisk prioritering och öronmärkta resurser för målgruppen. Att främja

strukturell hållbarhet kräver att ansvarsfrågor och finansiering löses på ett sätt som överlever kortsiktiga projekt och är beroende av individers engagemang.

Sammantaget visar processen på en bred samsyn om riktningen för framtiden: det behövs en stärkt regional samverkan, tidigare och koordinerade insatser, bättre samsyn kring ansvarsfördelning och resurser, samt ett systematiskt individfokus uppbackat av digitala och organisatoriska verktyg. Det långsiktiga målet måste vara att skapa ett robust, flexibelt och jämlikt stödlandskap där inga unga faller mellan stolarna utan ges reella vägar till studier, arbete och en känsla av sammanhang och framtidstro. Den samlade kunskapen och engagemanget under denna process ger en stabil plattform för fortsatt utveckling, gemensamma prioriteringar och konkreta reformer i hela Jämtlands län.

SAMMANFATTNING

Processen som genomförts i Jämtlands län under hösten 2025 har samlat ett omfattande underlag kring arbetet med unga som varken arbetar eller studerar. Genom bred dialog mellan aktörer från skola, myndigheter, kommuner, region, näringsliv och civilsamhälle har avgörande hinder kartlagts och gemensamma prioriteringar formulerats. Det står klart att strukturella och organisatoriska brister i samverkan, otydlig ansvarsfördelning och ojämlik resursfördelning mellan olika delar av länet leder till att stödinsatser ofta sätts in för sent, blir fragmenterade och riskerar att missa de ungas individuella behov.

Ett starkt återkommande tema är vikten av tidiga, förebyggande och samordnade insatser – gärna startade redan i förskola och grundskola. Kontinuitet i stödet genom samordnande funktioner som koordinatorer, samt arenor där unga kan utvecklas utifrån sina egna styrkor och behov, lyfts som centrala framgångsfaktorer. Behovet av gemensamma digitala verktyg för informationsdelning och tydligare rutiner för samtycke vid samarbete mellan aktörer understryks. Att stimulera näringslivets engagemang och skapa alternativa utbildnings- och praktikvägar pekas ut som viktigt för att stärka ungas möjligheter till arbete eller studier.

Slutligen framhålls vikten av långsiktig politisk styrning, regionalt gemensamma mål och hållbara strukturer som säkrar samverkan, resurser och en verklig likvärdighet för alla unga i Jämtlands län. Rapporten visar att det finns en bred samsyn och en solid plattform för att ta nästa steg – mot ett mer sammanhållet, individanpassat och träffsäkert system där unga får den vägledning, trygghet och de utvecklingsmöjligheter som krävs för att inkluderas i samhälle och arbetsliv.